

Nu sperați că veți scăpa de

CĂRȚI

Recent mi-a nimerit în mână o cărțuie absolut delicioasă, abundând în haz și chiar tobă de informație, pe care eram tentată (spre rușinea mea) s-o cataloghez, *a priori*, în seria „Politica temelor la modă”, doar din cauza unui titlu ce mi se părea cam lipsit de subtilitate: *Nu sperați că veți scăpa de cărți* (Jean-Claude Carrière și Umberto Eco, *Convorbiri moderate de Jean-Philippe Tonnag*, Editura Humanitas, 2010). Reproș cu tentă de aroganță?! Ironie fără de umor?! Lamentație/preocupare senilă sau ce ar fi vrut să însemne?! M-am gândit deodată că o asemenea lucrare n-ar putea interesa pe oricine, fiind din acelea selective, care își filtrează singure cititorii, încât doar un amator-cunoscător, un iubitor de cărți ar fi intrigat de ea. Atunci pentru ce să pui astfel problema încât să-ți nedumerești restrânsul public care, oricum, se pretinde intelectual?!

Brațele mamei, Ion Puiu

Pe parcursul lecturii realizați care e valoarea acestei cărți. Să ai într-un dialog doi iluștri bibliofili,

pătimiși, uneori chiar tandru-maniaci, colecționari de carte rară, căutători și păstrători de incunabule, reprezintă o plăcere (sincer) indescriptibilă. Ei doi au făcut, dintr-o intenție searbădă și plictisitoare la prima vedere, un întreg spectacol al inteligenței, al culturii „avalanșice”, înghițitoare, atât de totale încât îți vine rușine (la un moment dat) că te-ai considerat vreodată și tu cult. Personal, n-am sesizat realmente să fie monitorizat acest dublu interviu. Avea J.-P. Tonnag lista sa de întrebări, pe care, foarte conștiincios, o expune în cuprinsul cărții, făcând din ele un soi de capitole sau repere, axe/puncte de pornire pentru orice nouă conversație. În rest, intervențiile publicistului sunt rare (deși par mai degrabă în plus decât puțin), câteodată neîndemânatică (în comparație cu interlocutorii săi, desigur) și mai mult concluzive decât „de extensie”. Cei doi colecționari își permit să-l contrazică sau să-l completeze cald, răbdător, aproape părintește, de parc-aș fi asistat la o discuție între călugărul Guglielmo și tânărul său ucenic Adso, unde vorba curge de la sine, generos, fără presiuni, fără a fi forțată, ca un exemplu admirabil de cunoaștere și elocvență. Astfel, interviuții înșiși largesc diapazonul convorbirilor și aria conceptului de carte, analizându-l, mai degrabă, ca pe un fenomen, un instrument socioevolutiv, și nu ca pe un obiect definit, material și limitat la hârtie și cerneală. Când se formulează aici teza ingenioasă că, de fapt, cartea este ca și roata, odată inventată, imposibil de perfecționat sau de modificat în esență, bineînțeles că nu se face referire la lucrul concret, palpabil, pe care îl recunoaștem drept „carte” sau, mai bine zis, drept materie de reprezentare a cărții, suport și nimic

mai mult. Întru explicare se trasează o linie de evoluție de la scrierile pe pietre, de la plăcuțele din lut la sulurile de papirus, primele manuscrise, apoi la primele forme tipărite, ca să ajungem la tipărirea în masă și, mai târziu, să închistăm iarăși cartea într-o nouă configurație, cea de *e-book*, adică s-o aducem într-un format material, electronic. Putem numi cartea un organism superior, capabil de metamorfoze și adaptări, cum este omul, sau o putem numi invenție primară, desăvârșită ca idee, funcție și conținut, cum este roata, dar cert este că aceasta nicidecum nu va dispărea. În acest context, Umberto Eco concluzionează: „Din două una: fie cartea rămâne suportul pentru lectură, fie va exista ceva care va semăna cu ceea ce cartea a fost dintotdeauna. Cartea este ca lingura, ciocanul, roata sau dalta. Nu se poate inventa o lingură mai bună decât o lingură. De peste cinci sute de ani, variațiile obiectului numit carte nu i-au modificat nici funcția, nici sintaxa”. Volumul conține și aspecte mai interesante decât evoluția ori revoluția cărții. În „Revanșa celor filtrați”, „Nimic nu va opri vanitatea”, „Elogiul prostiei” sau „Toate cărțile pe care nu le-am citit” descoperi, cu o mare satisfacție, două minți atât de sincere și de deschise, ce fac o „cronică” ilară de „vanity press”, care răspund nestingherit la întrebarea: „Cum îți faci o părere despre o carte necitită?!”. Mai bine de două sute de pagini care se citesc dintr-o răsufolare: glume, citate, argumente, ipoteze, menționarea destul de frecventă, dar nu deranjant-trufașă, a propriilor lor opere, opinii, experiențe, plus o întrebare de sfârșit total nepotrivită, după părerea mea, din care afii ce ar dori protagoniștii să se facă cu bibliotecile lor după moarte... și, desigur, *nu sperați că veți scăpa de cărți!*